

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

UN TRIMESTRE

Dins Espanya: una pesseta.
Fora d'Espanya: dues pessetes.

Redacció General Barceló-1-2.º

Administració Sta. Eulària, 25.

PALMA DE MALLORCA

LA AURORA

Surt cada dissapte per donar ventim altres erbes an es qui s'ho guany

PUNTS DE SUSCRIPCIÓ

A Manacor: Ca-Mestre Antoni Fol Ferrer, 5.—Ca l'amo Andreu Alcover, Plassa del Palau, 2.

A Palma: Llibreria d'En Guasp Morey, 6.—Taller d'encuadernacions d'En Francesc Ferrer, Sta. Eulària, 25.—Llibreria Ernest Frau, Bros-a.—Llibreria d'Alomar i Fontdevila, Brossa.

Ventim

Es bategot de s'«Obreterxo Balear»

E-hu fa de tot es paperot socialista per no haver d'aixamplar es potons. Cada dissapte repeteix sa crida an es seus per que no'l deixin morir de fam. Aquesta setmana passada ha replegades dues pessetes setanta cèntims. ¡Ja se diu replegar molt! Se coneix que el dimoni el se'n du com veu que es seus los tenen tan estrets, i que en via neguna volen monyir; i es gran carronya se despuia de tot mirament, i acaba per dir que deu cent vuytanta cinc pessetes, i que les deu a uns pobres obrers de s'imprenta seua, que no poren passar pus sense cobrar. lo qual engruna sa seua consciencia com si tengués una llosa de plom damunt. I essent tan apurada sa situació des paperetxo, sa darrera setmana ha replegat més poc que ses anteriors. De dia 4 de juliol ensà crida adjutori i diu que's mor de deutes; i es seus li han replegades tot en gros 21 pesseta i 40 cèntims. ¡I en deu 185'25!

Això demostra es gran prestigi que té es paperot entre es seus i sa forsa que du es socialisme dins Mallorca.

¡Ja hu veurem que serà en esser cuit!

Mentiu tan alt com sou!

Per vos parlam jo escriguadoretxo bandúia! que disapte passat deis damunt s'Obreterxo que el Bon Jesús «no vol» que es seus «defensin es seu honor», i que sa Relligió Cristiana tot d'una que hagué «triumfat», «ompli de sanc i ruïnes el mon», i que «no donà pau an el mon fins que no li pogué donar guerra», i que «ses dues mitats en que's va xapar l'Esglesia, sols deixaren de lluitar quant cada una se va convèncer de que no tenia poder per esveir s'altra». —Mentiu jescriguadoretxo del dimoni! en tot això que vos embolicau! No és ver que el Bon Jesús digué mai que no poriem defensar es nostre honor! ¿A on ni quant el Bon Jesús digué una tal cosa? ¿A on ni quant es cristianisme ha fet res de lo que vos embolicau? Es mentida que es Cristianisme haja moguda ni una sola guerra mai! i sino digau quina! Es a ell que no han parat mai de fer-n'hi ses portes de l'infern, el dimoni amb totes ses males passions des cor humà, víctima des pecat; no han parat mai de fer-n'hi de guerra an es Cristianisme! Sí, s'historia e-hu diu ben clar jo escriguadoretxo bajoquenc! que si es cristians come tals cristians han sostenguda cap guerra, és estat per rebutjar investides des contraris, ets heretges, ets infeels, que desde es primers sigles de l'Esglesia, no han parat mai de fer mos guerra per tirar-mos a fons, per fer-ne pica de porc de noltros, per esfondrar i esveir s'obra de Deu, sa nostra sacro-santa Relligió! Sí, gran betzolot d'escriguadoretxo! es cristianisme, es catolicisme és estat, és i serà sempre sa Relligió de sa Pau, s'única pau vera que pot trobar s'homo damunt la terra. Sa guerra es cosa del dimoni. Senta el dimoni no hi hauria cap guerra mai an el mon, ¡no n'hi hauria haguda cap mai, cap mai, cap mai!

¿Qui vos ha enganat germanet?

Per vos parlam escriguadoret de mala mort que deis dissapte damunt es paperot socialista que un «escrit» vostro, carabassenc com tot lo que vos treis des vostro carabassot buit, ha produït gran renou entre es «carcas» o cleri-

ricals de Mallorca. ¡Ca, homo! no és ver res de tot això! Pero ¿i no veis que no se'n ha enterat cap clerical més que noltros, de que hàgeu entaferrat tal article? ¿Com no veis que es clericals de Mallorca no saben si sou an el mon ni els importa? Si cap clerical se'n entera de lo que escriviu, és per via de LA AURORA que se'n tem, no perque lletgesca directament lo que etzibau an es pobres lectors de s'Obreter Balear, que no son més que enfilais de ximplexes, virollades, dois i barbaridats.

¡I teniu so desvergonya de tractar d'hipòcrites es catòlics per lo que fan respecte de sa guerra! ¿I a on está s'hipocresia des catòlics envers d'això? Es catòlics deim que, per fer guerra, e-hi ha d'haver un motiu valent: sa defensa de sa nostra vida, de la Patria o des nostro Dret, si per defensar tot això no hi ha altre camí més que ses armes. Això deim es catòlics! ¿A on está, sa nostra hipocresia? ¿com ni amb-e què som hipòcrites envers de tot això? Ets hipòcrites sou voltros es socialistes, que vos ne veniu a predicar contra sa guerra i a fer tants d'estufornos sobre ets horrors i atrocitats de sa guerra, i voltros sou es primers que teniu come primera paraula de sa vostra bandera sa guerra social, que deis que heu de compondre el mon amb aquesta guerra que ha de destruir, esfondrar, esmicolar, fer benes i esveir tot lo existent! I sa vostra desvergonya jo escriguadoretxo carabassenc! vos arriba a tal extrem que teniu pit per dir que «sa vostra guerra no és de fusells ni canons, sino de ploma i propaganda i sacrifici», i que «estimau tot lo bo que hi ha damunt la terra», i que «odiau tots es mals que la aniquilen i aclotellen». —¡Mentiu amb tot això que deis, escriguadoretxo desenfreit! ¡Anau-ho a contar a tot això a sa vostra tia, si en teniu cap de beneita! o an es vostros babaluets i baiduins que continuanment los feis creure que ets ases volen!

¿Que sa vostra «guerra social» no és de fusells ni canons? Escoltau, gran aubarcoc! i la Comuna de París de l'any 1871 ¿que no va esser una feta socialista? ¿No la commemorau voltros cada any com una gloria vostra? ¿I llavò no'n féreu navegar de fusells i canons, tot quant sabéreu i poguéreu? ¿Tal volta no ocasionàreu llavò amb sos fusells i canons que tenieu milenars i milenars de morts i ferits? I a sa setmana tràgica de Barcelona, que també es una gloria vostra, ¿què féreu més que robar fusells i escopetes i pistoles i revolvers per desparar contra es vostros inimics, contra frares i capellans i demés gent de Deu? ¡I en matàreu una bona partida des retgirones que donàreu amb sos vostros crims, atentats i barbaridats. Si, féreu morir tanta de gent de mala mort i ocasionàreu més de cent morts amb arma de foc! ¿I teniu cara, jo escriguadoretxo desenfreit! de venir-vos-ne a dir que sa «vostra guerra no és de fusells ni canons»? No és de fusells ni canons, si no'n teniu! Ara si en teniu, com en tenguéreu a la Comuna de París i en part a sa setmana tràgica, ¡vaja si les feis navegar an es fusells i an es canons! ¡Seria ferest si voltros en tenguéreu de fusells i de canons, tots es que voldríeu! aviat no'n romandria cap de capellà, frare, monja ni clerical sense enviar-lo a l'altre mon! Per això, com vos veis sense fusells ni canons, apellau an es punyals, guinavets, pistoles, revolvers, garrots i pedres, i amb tots

aqueis enginys crim'nals investiu, quant poreu, es vostros contraris, es qui no pensen com voltros. I per això, en fer cap vaga, ja cometeu atentats d'aqueis, tots es que poreu! Per això quant inauguràreu sa vostra festa des primer de maig a la ciutat de Mallorca l'any 1901, vos n'anàreu a apedregar es col·legi des Frares del Socós, que no vos havien fet res ni s'erem posats mai amb voltros; i llavò vos n'anàreu a apedregar diferents obradors de sabaters perque aquells germans vostros s'estimaven més fer feina que perfantetjar com voltros. Per por a ses vostres pedres, garrots, pistoles, revolvers o punyals, molts de treballadors de Ciutat es dia 1 de maig no van a fer feina, perque saben es crims i atentats que sou capaços de fer voltros socialistes contra es qui no pensen com voltros.

Per lo mateix jo escriguadoretxo de mala mort! mentiu tan alt com sou quant deis que «sa vostra guerra no es de fusells ni canons» ni d'armes materials, si no «de propaganda i de sacrifici.» Es vostros fets, tota sa vostra historia, la Comuna de París, sa setmana tràgica de Barcelona, casi totes ses vostres vagues vos fan mentider, diuen que «sa vostra guerra social» no és just «de propaganda,» sino de totes ses armes més ferestes que hi puga haver per matar gent; és una guerra per fer fer flamada a tot, per esfondrar-ho tot, per passar-ho tot an el dimoni.

Per lo mateix, ¡mentiu com l'ànima de Judes en tot quant deis, o escriguadoretxo cap clos! ¡No som es catòlics ets hipòcrites! ¡sou voltros socialistes, que fingiu tant d'horror a sa guerra, i tota sa vostra feria i curolla es de moure sa guerra social, que seria molt més feresta i horrorosa que totes quantes hi ha hagudes mai damunt la terra!

Altra pic Toni colau!

Ell aquell aubarcoc d'Andratx que dia 15 enflocà aquell enfilai de ximplexes i barbaridats damunt es paperot que allà meteix se publica, idò dissapte passat hi torna treure es nas i s'oreiam per amollar una horrible blasfèmia, acusant Deu Pare de «còmplic per lo mateix que es Totpoderós, de sa gran injusticia social».

Així escup a sa cara de Deu aqueixa mala ànima d'Andratx! aqueixa fleuma verinosa té ell es desenfreïment de de tirar a sa Santetat Infinita de Deu Omnipotent! ¿Deu Pare culpable de cap «injusticia»? ¡Mentiu, malanat, mil voltes malanat! Mentiu blasfem, tan alt com sou! No, Deu Pare, que és sa mateixa Bondat, sa mateixa Santetat, no pot esser còmplic, autor ni causa de res que no sia just, recte i sant!

Tot lo injust, tot lo dolent, tot es mal que hi ha an el mon, és el dimoni que el mos ha duit i noltros que mos hi som donats; i per això el dimoni i tots ets obradors d'iniquitat mereixen i criden dalt ells sa reprovació més absoluta, s'avorriment més ferest i sa condemnaió més formidable de Deu nostre Senyor, que an aquesta vida castiga tota injusticia amb sos mals materials d'aquest mon, i la castiga a l'altre mon amb so foc de l'infern, que no ha d'acabar mai, mai.

¡Si, mala ànima d'Andratx! ¡mentiu tan alt com son amb tot això que vos embolicau dissapte passat contra s'infineta Justicia i s'eterna Bondat de Deu nostre Senyor, Deu Pare, Deu Fill i Deu Esperit Sant, que sia beneit i alabat per los sigles de los sigles. Amèn.

Recapte

Una mala sopegada

L'ha pegada es Comte de Romanons amb s'articlot que es seu *Diario Universal* de Madrid publicà defensant que Espanya ha de sortir de sa neutralitat i ha d'enviar es seus exèrcits a fer guerra an ets alemanys a favor de francesos i inglesos. Primer se va dir que tal articlot era escrit d'En Perez Caballero, Embaixador que va esser d'Espanya a París; pero després se destapà que era des mateix Romanons. Ja sabeu que En Romanons es molt coix; idò aqueix articlot e-hu és molt més de sentit comú i de seny que no es pobre cos des qui l'ha escrit. Me sembla que a l'hora d'ara ja se'n deu penedir d'haver-lo escrit davant sa reprovació general que ha merecudat dins Espanya. Carlistes, integristes, conservadors, reformistes, catalanistes, republicans, socialistes i moltíssims de lliberals reproveu tal barbaridat d'En Romanons. LA AURORA troba que an En Romanons li haurien de fer lo que diguérem que convendria fer an En Lerroux: agafar-lo a ell i a tots es seus sogueus que també volen que Espanya fassa guerra an ets alemanys, i dur-lo se'n a la frontera, i amollar-los dins França per que se'n hi anassen ells a fer guerra tanta com voldrien; i no deixar-los tornar que sa guerra no estigués acabada. Això es lo que se mereixen que los fassen tots ets espanyols que volen que Espanya surta de sa neutralitat i que moga guerra an ets alemanys. ¡Bona està sa nació per guerres! Bo està es frare per uns quants billets!

¿I sa guerra?

Segueix es seu curs per sa banda de Bèlgica i d'Alsacia i Lorena i a sa frontera d'Alemania amb Rússia i llavò entre ets austriacs i es servis. De sa d'aqueis no'n sabem casi res, sino que es servis guanyen sempre indefectiblement an ets austriacs! Així ens ho envien a dir de París i Londres, com també mos envien a dir que es russos guanyen sempre a austriacs i alemanys. Sí fins i tot es russos s'han passat per s'escudeller d'anar a Berlín! Això mos ho fan a sebre sés agencies telegràfiques franceses i ingleses, com també mos conten que a Alemanya ja hi ha fam i que la gent ja ha perdut es coratge de tot i que a tothom ja comensa a alzar-se contra sa guerra. I mentres tant ets alemanys a Bèlgica, a forsa de perdre batalles i de fogir i de caure presoners es qui no tenen es galindons gaire geugers per fogir, no sols conserven Liège, sino que han ocupat Bruselles, Gand, Bruges, Ostend i Namur. ¡El dimoni son ells, sempre perdent, sempre fogint, ocupar casi totes ses ciutats de sa nació que diuen que los fan menjar tanta de terra i les fa córrer tant granat! Mentres tant es pobres belgues de trium de trium han acabat per haver-se de tancar dins Anvers, es derrer recó que los queda per sa banda d'Hollandà.

¿Com així ets exèrcits anglès i francès no han capturats ets alemanys d'apoderar-se de casi tot Bèlgica? ¡Bons amics li son sortits an aqueixa pobre nació! Deu se'n apiat!

¡¿què han fet ets alemanys, tot d'una que han ocupades aqueixes ciutats belgues?

Han demanada una feresta contribució de guerra a Bruselles, Gand, Bruges i Liège, devers trescents milions de francs, això és, lo que les haurà costat sa guerra que han haguda de fer per allà per no haver-los els belgues deixat es pas franc, que és lo que havien d'haver fet an el nostro entendre.

Namur era es lloc més fort d'aquella banda de Bèlgica, i ets alemanys hi entraren dimars després d'una batalla de devers tres dies amb sos francesos i inglesos, experimentant una i altre part perdes immenses, aborronadores: milenars i milenars de morts i de ferits, i moltes de vilers i ciutats calades foc i fetes un claper. Ses primeres notícies que arribaren d'aquella gran batalla, com arribaven de París i Londres, eren que sa ventatge la se'n duien, naturalment, ets aliats (francesos, inglesos, belgues); llavò comensaren a venir notícies de que sa batalla era estada horrorosa per tots, pero sobre tot p'ets alemanys, naturalment. Pero llavò vengué una coeta terrible, lo de sempre, que ets alemanys havien pres amb aquesta batalla Namur, sa ciutat en la qual confiaven més es contraris d'Alemania.

Se veu que an ets aliats sa gran batalla dels dies 23 24 i 25 no els-e va dir gaire bé.—I la refermaren a sa gran batalla es mateix d'a 25 ets exèrcits, i Deu sab lo que haurà succit i lo que encara succeirà, si Deu no hi alsà la mà.

I ¿què en direm de sa campanya de Alsacia i Lorena, a on es francesos se feien tan envant, segons ses agències telegràfiques de París i Londres? Sembla que son estades grosses ferm ses victories d'ets alemanys i sa dissort des francesos, de qui se conten veritaders horrors per ses perdes aborronadores d'homos i material de guerra que hi han experimentades.—Gent venguda de França aqueis dies diuen coses ferestíssimes de lo que's passa per allà, ben diferents de lo que mos conten ses agències telegràfiques de París. No les volem reproduir an aqueixes coses contades en confiansa perque no hu consideram prudent per quant tot lo gros que's diu d'aquesta guerra trobam que s'ha de posar en corante-na; no convé a cap preu atropellar-se en so creure tot lo que se diu de tal endiumenjat horribilíssim.

Lo que ens convé a caramull és pitjar fort ferm ses nostres pregaries a Deu perque se compatesca d'aquella partida de nacions en guerra i que d'un vent o altre les fassa sortir més que depressa s'arc-de St. Martí, sa pau. Amèn.

Coses que's passen dins França que fa un mes s'hi consideraven imposibles.

No mos referim a lo que diuen es telegrames que venen de París de que, des que comensà sa guerra, ses esglésies se veuen plenes de gent, i que son tants qui's confessen. Fa un mes, fa dos i tres mesos també n'hi anava molta de gent a ses esglésies i a combregar. A lo que mos referim és an es fet de que s'Estad Francès ha tornats posar an es vaxells de guerra i an ets exèrcits de terra es capellans *castrienses* que sempre hi havia haguts i que es Governans masons llevaren fa anys de sa manera més infamosa, com si tals capellans fossen companyies de fascinerosos i gent de forca. Idò sí, an ets exèrcits francesos i a ses esquadres franceses ja hi torna haver capellans per administrar es sacraments an es qui les demanin. ¿No és ver que queden ben tal qual es Governans francesos, furiosos inemics de Deu i de tota Relligió, que feien flamada contra l'Esglesia Catòlica i es Ministres de Deu? ¿Tanta de guerra an es capellans i a tot lo que feia olor d'Esglesia Catòlica, i ara posar capellans per ses seues esquadres i p'ets seues exèrcits de terra?

Es periòdics venen plens de notícies sobre es patriotisme extraordinari que es capellans i frares francesos han demostrat, presentant-se tots es qui tenien s'edat, a incorporar-se a files per anar a defensar la Patria. Lò més admirable és que hu hagen fet els centenars de frares i religioses que estaven desterrats per ses lleis inicues d'ets actuals governans da França, que los havien fets fogir de França; despuiant-los de tot quant tenfen. Idò bé, es frares i religioses han tancats ets uis a tot això, han oblidats tots aqueis agravis, se son recordats només de que son francesos i deixebles escullits del Bòn Jesús, i se son espitxats més que depressa cap a França i se son presentats a ses Autoritats respectives oferint-se a anar allà on la Patria els necessiti.

¿Quina llissó més sublim que han donada an es seus seguidors, an es Governans de França, els primers culpables de tots els mals i desastres que França pateix i que està ben exposada a seguir patint Deu sab fins a on i fins quant.

Es pas des xoric ¹

Això era un felanitxer que nomia Pere, i va prendre aygo. I, com desembarca a Forà-Mallorca, se topa amb un altre felanitxer que nomia Pau, i feia molts d'anys que capllevava per allà i que eren coneixents i amics de veí.

Se feren una escamesa lo més coral, i En Pau demana an En Pere.

—I que tammateix e-hi havia res de nou devers Felanitx, quant partires?

—Res, diu En Pere. Tot estava pla i igual; tot era veí i mal de coure.

—¿I devers ca-nostra, diu En Pau, que també molen a un sou, com sempre?

—Sí, homo, diu En Pere.

—De manera, diu En Pau, que devers ca-nostra no hi havia res de nou tampoc!

—Que jo sàpiga, no! diu En Pere.

—Ja va bé, idò! diu En Pau, si no hi ha res de nou en-lloc.

Bono, diu En Pere. Còme de nou. no hi ha hagut res des que se morí es xoric.

—¿Que vol dir, diu En Pau, aquell xoric que teniem, tan gros i polit, s'arribà a morir?

—Sí, homo, diu En Pere. Se morí d'una panxada massa grossa que pegà.

—I ¿de què dimoni va esser que pegà sa panxada? diu En Pau.

—¿De què havia d'esser? diu En Pere. De carn de cavall.

—¿Justament de cavall? diu En Pau.

—Sí, homo, diu En Pere. Va esser quant se moriren es dos cavalls vostros, que els escorxaren; i s'animalet s'hi abordà, i no hu vulgues sebre: va fer nyoc i esclatà: es seu gavatx no pogué resistir sa revenguda de tanta de carn com s'hi havia encistada.

—I ¿què has dit? diu En Pau. ¿Que es dos cavalls nostros se moriren?

—Sí, homo, diu En Pere. Se moriren de sa correguda que les feren pegar quant anaren a cercar es Combregar i s'Extrema-unció per ta mare, amb s'ansia que tenien de que no hi fossen a temps es Sagraments; i va esser ben debades aquella correguda perque ta maretta ja va haver badaiat com es Vicari hi arribà amb sos Sagraments.

—Pero bono! diu En Pau. ¿I ma mare també és morta? ¿Com pot esser això?

—I massa que va esser! diu En Pere. ¿Com no s'havia de morir la pobre-ta amb so trastorn de quant ton pare va batre es peus, veient-lo a ell d'aquella manera i trobant-se tota sola, abandonada de tothom?

¹ La me bontà la mena germana Francina Aina, i le hi havien contada dones de Felanitx.

—¿Mon pare batre es peus? diu En Pau. ¿I que també és mort? ¿Quin possible és això?

—Massa que hu va esser possible! diu En Pere. ¿Com no volies que l'esbucàs de tot s'estrai que va fer el pobret per veure si apagaria es foc que se calà a ca-vostre?

—¿A ca-nostra sa calà foc? diu En Pau. ¿Aquesta m'és vera?

—Passa de veraldiu En Pere. ¿I tant com se'n calà! Tot va fer flamada; no romangueren més que ses boals, sa cuina i un rebost de davall terra. Tota la resta se'n anà an el dimoni.

Aquí el pobre Pau s'hagué d'asseure, li entra un tremolor per tot el còs, torna més blanc que la paret, es cabes des cap s'adressaren, i romp en plors com un nin petit.

—No m'esperava aquesta de tu, deia ell an En Pere. ¿Haver-me dit tot d'una que no hi havia res de nou per Felanitx ni per ca-nostra, i ara resultar que hi hagudes totes ses coses de nou que hi poria haver per mi en tots es dies de sa meua vida.

En Pere aquí va veure que amb sa seua manera esburbada de conversar havia feta *perada* i mitja, i tot empegueit seguí es seu cap envant, despedint-se d'En Pau, que no hi havia qui l'aconortàs amb sa partida feresta de males noves que En Pere li havia duites de devers ca-seua.

I encara deu plorar, si no s'és aturat.

JORDI DES RECÓ

Una bauxa esveuvada

VI

I ¿quina vos creis que la férem tot d'una que fòrem a *Cala-Varques*? Idò anar-mos-ne cap dret an aquella cova que hi ha ran de s'aigo.

S'entrada de sa cova la feu un abisament des paladar, això és, que per entrar-hi, han de davallar un escaló d'uns quatre pams d'altaria. Es baixa de paladar, estreta i tira molt endins; pero es mal pis que hi ha i s'humitat des degotissos redueixen a molt poca cosa es tros habitador.

Que sa cova serveix d'hostal an es que van an aquella cala a nedar, bé hu demostren una pedra plana, que està a's mig de sa cova i que fa es servei de taula, unes quantes pedres a son entorn que serveixen de cadires, alguns bastons ponxits a sa paret per penjar-hi es senaions, ossos i plomes s'aviram, espines de peix peladures de fruita, tot escampat p'en-terra, i una menjadora rústica amb quatre rovisos de paia; perque allà com a *ca'n Xiscos* tot es una gent; persones i bisties estàn dins sa mateixa quadra, costat per costat.

Lo primer que férem, quant vàrem haver entrats es trastos, va esser tirar-mos a la mar, perque per allò hi erem anats, i pertocava aprofitar es temps.

Ets al-lots no varen esser gens mals de ginyar a tirar-se dins s'aigo; ja hu va esser més s'ase, que no hi havia remei de fer-li posar es cuiro en remui. Bé n'hi pegàvem de tocs i estirades de cabreste; pero ell s'era renegat, posà peu fiter i va dir: —*D'aquí no'm moc!*

Mestre Miquel, que no estava conforme amb aquell adagi que diu: *ase encarat deixau-lo passar*, quant va veure que no poriem fer entrar s'ase dins la mar, se va arromengar es calsons i riguent-se de mi i d'ets al-lots mos va dir:

—¿No estau empegueits de que un ase puga més que voltros?

—Des que sé, vaig jo dir, lo que poren avui dia molts d'ases, mestre Miquel, no m'empegueesc de que un ase puga més que jo.

Agafa llavò es dogal mestre Miquel, i així com anava, vestit, va entrar dins s'aigo.

S'ase va estar encara en sos tretze, posa altra volta peu fiter i mestre Mi-

quel comensa a estirar amb tota sa forsa; i tant va voler estrenyer sa garba que va rompe es vencís, vui dir, tant va estirar que se romp es dogal i me cau d'esquena dins s'aigo, quedant amb tota sa roba banyada; i lo més mal va esser que, com no duia altre roba, va haver d'anar banyat, fins que's sol l'ehi va haver aixugada.

Sa rabiada, que va prendre mestre Miquel, no és per a dir. Estava més cremat que una moneia; no vos vui dir ses paraules que enflocà a s'ase; pero si que vos diré, que el va inflar a garrotades. Llavors nua es dogal, el va dona a un al-lot, per que estiràs de dins s'aigo i mestre Miquel i jo pegam sempenta de part de darrera a s'ase; i, com contra sa forsa no hi ha resistència, l'entram dins s'aigo; i, encara que de mal-grat aquell pobre animalet va haver de prendre un bon bany.

Si s'ase hagués pogut parlar, és ben segur que mos n'haguera dites quatre de fresques i motiu que hauria tengut; perque ¿quina necessitat tenia de que el posàssem en remui? Cap ni una; si era per refrescar-li sa sanc, no hu havia de menester, perque ademés de que no era *animal de sanc*, en tenia tan poca que no bastava per fer-li calor; si era per fer-lo net, estava ja tan adjovat amb sa brutor, que no li alsava gens es ventre s'anar gaire brut. Lo que necessitava el pobre era foc a sa caldera, perque sa màquina pogués andar i no banys, és a dir, bessons i més bessons.

VII.

S'aigo era freda i es sol picava ben granat, així és, que ets al-lots que no feien més que sortir a remolcar-se dins s'arena i tornar entrar dins la mar, al punt tengueren s'esquena més vermeia que la grana, i tota bofegada des sol. Jo, que no patesc de massa sanc ni es greix me dona basques, vaig esser es primer que vaig tenir fret i vaig sortir de dins s'aigo.

Quant agafava sa roba per vestir-me vaig notar que ets al-lots se feren un escolt i se calaren a riure; pero jo, males quimeres poques, i ses darreres que tenia que m'haguessen feta cap farsa. Me assec damunt una penya, amb sos peus damunt sa tenassa, per no embrutar-los-me d'arena, me pos sa camia; i quant passava un bras per dins sa màniga, no va porer passar. Me torn treure sa camia i veig que m'havien fet un nuu a sa màniga, i l'havien estret tan fort, que en manera ninguna el poria desfer. Amb això ses bannes me prenen es trof, de tant de fret que tenia, i ses mans me quedaren tan baubes, que no hi va haver manera de porer desfer es nuu de sa màniga de sa camia, i vaig haver de cridar mestre Miquel per que el desfés.

Ets al-lots, quant me veren d'aquella manera varen fer una gran aluleia; i Na María dins sa cova, que feia unes riaies ses més fresques.

Després que estiguérem vestits, mos n'anam dins sa cova, i hi trobam preparat es berenar, i vos assegur que férem bona lletra, perque lo que es diu de talent no mos ne faltava a neguns.

Sa bromada que me va donar Na María, es temps que berenàvem, no vos ho poreu figurar, i encara lo de manco per mi era sa broma, perque un se feia es càrrec de que Na María es una al-lota jova que té molt de delit i un e-hu prenía en riure. Lo que més me venia a revés-pel era aquella riaia afisconadora que feia sa mare; allò me irritava es nirvis; i quant la me vaig mirar, me va fer s'efecte de tenir devant sa figura d'una mala sogra; i, com si hagués vist el dimoni, vaig aclucar ets uis i me vaig girar a s'altra part.

Quant vàrem haver berenat i encés es corresponent puret, mos n'anam a veure si treuriem unes quantes d'obla-des; perque mestre Miquel, segons deia ell, un temps era estat un pescadó de retxa; bravetjava de cames primes ferm.

—¿Que hi anàveu moltes de vegades a pescar? li demanà jo.

—Cada diumenge, me respongué. Si feia bon temps, en sortir de missa d'aua, agafava ses canyetes i ja era partit cap a sa vorera.

—Que trèieu molt de peix? dic jo.

—An aquell temps, me va dir, donava gust anar a pescar; perque un pescador, que era mestre, treia es peix que volia; pero ara amb tants de coets de dinamita com amollen, tot e-hu han tirat a perdre, i lo pitjor del cas és que es pescadors d'ofici, que son es qui haurien de tenir interès en so aturar-ho, amb s'escusa de fer esca, son es qui donen es cap davant. ¡Vaja! creume! el mon està perdut!

—Vol dir un temps e-hi havia més peix? li dic jo.

—Ja és de raó! diu ell. Lo que's diu ara en comparació de llavò, no hi ha peix, i es poc que és quedat, va uis espolsats ferm. Llavò te cansaves de veure passar estols de saupes, pero ara no'n veuen una per nat senyal. Me fan riaies aqueis pescadoret d'avui en dia, que s'entreguen amb sos dos doblers i s'alena, quatre obladins com a fuies de mata; i, si les demanau com les és anat, vos responen tot satisfets:

—Peix per sopes.—A qualsevol cosa diuen peix per sopes aqueis bajoques. An es meu temps si no dúiem de sis a set terses de peix, no dèiem que dugéssim peix per sopes; mos n'hauriem donada vergonya.

—Vol dir vos pareix, mestre Miquel, dic jo, que fan moltet de mal es coets de dinamita?

—Ja hu crec! diu ell. Figure't que ademés des peix que fan mal-bé, tuden sa nascia.

—¿I com no hu aturen? dic jo. ¿Que no hi ha llei envers d'aquest endiumenjat?

—¿Aturar-ho diu ell. ¿Lleis m'has dit? No'm fasses riure massa! No espers res de bo de tot es ram de *Justici* fins i tant que entraran es *nostros*...

—¿Es carlistes? dic jo.

—Sols que m'hages entès! diu ell.

Tanta sort que amb això arribam a sa pesquera, i es carlistes ja no pogueren entrar, perque a un pescador, en topar a cap pesquera, no li aneu amb altres solfes: s'idea des peix li beu es seny, i bona nit, pastora!

Arribar, a sa pesquera. i comensar sa batalla contra es peix, va esser tot u.

Mestre Miquel romp es foc brometjant. Com veu es comportement que tenien ses oblades, se va girar a mi i me diu:

—Si es vent no gira baula. farem pescada. Mira quins brolls! ¡Jesús quin sart més gros! ¡Alerta que no te vegin!... No t'hi acostis tant, homo! No't balluguis! Ralla tot quant vulgues, pero ¡alerta a bategar-te!... Ja te deia que no't moguesses! ¡Fé't enfora! que ja t'han vist!

Jo que no som gens lletra-ferit amb això de pescar, vaig creure que lo més prudent era obeir ses ordres des mestre, i me pos a una distancia que es peixos no me poguessen veure!

Quant mestre Miquel repara que ses oblades estaven a punt, ¡gotes! com deia ell, esca s'am i posa sa canya a la mar. Encara es menjar no va haver tocada s'aigo commestre Miquel pega estirada i ja va tenir una oblada defora. Torna calar, i una altra; e-hi torna, i una altra; i seguit seguit ne treia.

—Si fossen grosses, ja aniria bé! diu ell; pero això tan menut, deu no fan un quern.

—Val més qualche cosa que no res! dic jo. Ja n'hi hauria de pescadors que amb aquestes oblades se donarien per satisfets!

—Ja t'he dit, diu ell que avui no n'hi ha de pescadors, no'n conec més que un que siga mestre i es En Pere. Aquest sí que sab on té sa man dreta; pero ets altres no arriben a manobres; no sabe n per on e-hi van; son uns xam-

bons, i està dit tot!...—Ara en veig de oblades assolades que son ben agafadores; si es vent continúa des mateix lloc, s'acostaran: llavò voràs si hi ha dits: perque amb ses grosses és allà on se veuen es mestres.

Jo, que patesc un poc de curios, quant veia que mestre Miquel comensava a treure qualche oblada grossa, me grifava perque d'allà on estava, no poria veure dins sa pesquera, i a poc a poc m'hi vaig comensar a acostar, fins que hi vaig porer guaitar.

Amb això se penja un sart, que, segons digué mestre Miquel, feia més d'una tersa; i, quant el treia, amb sa mateixa vogada que duia, me fer an es capell i sart i capell anaren a la mar.

Sa rabiada que va prendre mestre Miquel va esser grossa ferm. Sé cert que si fos estat jo un al·lot, de sa bescollada que me'n duia, no hauria trets pus cabeis an es clotell; pero l' homo, no sé si per respecte o per por de fer llarc, se va aixecar tot d'una, agafa es senaions i me deixa en porret.

Jo me vaig quedar dret a dalt ses penyes, mirant embadalit es capell, que ses ones el se'n duien per endins. Quant vaig veure que no hi havia lli vell de tornar-lo recuperar, li vaig donar un a-Deu es mes trist, no per lo que valia es capell, que era poc, sino per sa falta que m'havia de fer. Efectivament, ¿qui era capaç de resistir aquell sol sense dur res p'es cap? No me quedà altre remei que treure'm es mocador, posar-lo-me dalt es cap i anar-me'n a sa còva.

Tot d'una que mestre Miquel e-hi arriba davant jo, i conta la feta, no vos dic res si varen riure quant me venen que m'entregava sensa capell.

¡Quant es bon ver que mals d'altri riaies son!

VIII.

Amb això se fa hora de dinar i mos asseim enrevoltant aquella pedra plana, que servia de taula, a on mos esperava es caldaró al raset d'arròs.

Mestre Miquel va resar es *Pare-Nostro* davant, i quant haguérem resat, rompem es foc de la manjúa.

Com que veja encara mestre Miquel segut a cap de taula amb un plat d'arròs que feia formiguer davant, sensa res p'es cap, mostrant una calva tota brufada de suor; duia una camfia de llista, que, a causa de tenir es botons desembotonats, li feia bada davant es pits, deixant veure una pell tota colrada des sol: duia ses mànigues arromengades fins an es colzos, uns calsons de llista blanca, grossos d'olla i curts de cames, acabant aquestes amb una cenefa blanca, formada per dos ditets de calsons blancs, que eren més llargs, i que a manera de parfalà li enrevoltaven es tronc d'unes cames primes i morenes. Un mocador de daus posat dalt s'espalla, a lo fadrí de café, li servia per torcar-se sa suor i es morros cada vegada que havia de beure.

Donava gust veure-li menjar arròs i buidar tasselons de vi; pareixia que duia fam enrera.

Si bé hu va fer amb s'arròs, no va quedar gens malament amb so frit ni amb una coca de patata, tan bona que, com solen dir hauria fet resucitar morts. Aquí l'homo se va haver de desfer sa colga des calsons; perque se panxa estava massa estreta, i en va menjar fins que s'ho va tocar amb so dit.

No és estrany que després d'aquella butzada l'homo tengués necessitat de fer la sesta. Efectivament, se va jeure dalt una pell i a l' instant ja roncava, amb uns roncos tan forts que pareixia, mala comparansa, un porc gras.

A mi no me seria caigut del tot malament fer un poc de sesta; fins i tot e-hu vaig provar de fer-ne; pero amb aquella música que feia mestre Miquel, no hi va haver medi de porer aclucar ets uis. M'aixec mal-fetot i morrotós, encenc un xigarro i amb sa punta d'un

n'encenia un altre, i maleit es gust que hi passava; pero amb qualche cosa m'havia d'entretenir.

Se fan les cinc, prenim es bany de despedida, i ja tornarem tenir completes amb s'ase per fer-lo entrar de bell nou dins s'aigo. Quant el treim, tot d'una que fou dins s'arena, no sé si per venjansa d'haver-lo rentat contra-gust seu o per que, se tira en-terra, i ja és partit a bolcar-se i allò si que fonc rentar es cap a s'ase i perdre es temps i es lleixiu! perque tot xop com estava, tot se va embrutar.

Llavors, es qui tengueren talent, varen pegar un roec, enganxams' ase i mos posam altra volta en marxa tira tira i de d'allà.

An aquella partida no hi va haver aquella alegrí i animació de quant partirem de la vila. Na María pareixia que havia perdut es cantet; sa mastressa Pixedis demostrava un cansament fora mida, ets al·lots, tot d'una que varen tocar es carretó, romangueren adormits come saulons; jo tenia una mal-de-capada que no me deixava obrir ets uis; mestre Miquel era s'únic que estava fresquet com una camarotja.

Després de dues hores de pagès de caminar cap a sol passant clots i reclaus, arribarem a la vila sans i sencers: sans perque estavem vermeis de sa solejada i sencers perque no teníem cap os romput; pero ben atupadots de tot es trafec i malaveig d'aquella diada.

Davant es *Pou-redó* jo pec bot des carretó, me despedesc d'aquella bona gent; i vos assegure que no me'n son vengudes pus de ganes de tornar a fer-ne cap de bauxa ni eixida com aquella a *Cala-Varques* ni a cap altra cala del mon, com som

LAU PEL D'OR

El Papa Pío X, que Deu tenga

Dissapte passat just poguérem donar sa nova tristíssima de sa seua mort; avui n'hem de dir qualche cosa més.

Com entany, dia 18 de juliol, tenguérem la bona sort de poder-li besar es peus i es vestit i sa mà i rebre sa bendició d'aquell gran Papa, d'aquell gran sant, es seu aspecte abatut i fatigat mos va fer mals averanys ferm. Varem dir: *No hi ha Papa per gaire temps*.

Així és que, com dijous de s'altrasetmana, es telegraf mos va trametre ses primeres noticies de que'l Papa estava gravíssim i llavò de que era mort, e-hu varem creure tot d'una que seria ben ver.

Si, mos consideram molt sortats i ben afavorits de Deu d'haver pogut veure dues vegades aqueix Papa tan extraordinari: dia 27 d'octubre de 1907 i dia 18 de juliol de 1913. Sa darrera vegada just passà per davant ses deu o dotzepersones que l'esperàvem dins una de ses sales del Vaticà, i just li poguérem bassar es peus, sa lloba i sa mà, i nos donà la bendició; sa primera vegada fonc una audiència en forma, fins an es punt de que el Papa mos feu seure devora ell, i mos feu contar des viatge per Alemanya que veníem de fer. L'any 1913 es metges ja no li deixaven donar tals audiencies; tot lo més en concedia an els Bisbes i Embaixadors o gent grossa de tot.

Però tant sa primera com sa darrera vegada de veure aquell gran Papa, aquell gran sant, s'impressió va esser sa mateixa, s'impressió que un reb de trobar-se davant es cap de l'Esglesia Universal, davant es Successor de St. Pere, davant sa personificació i s'encarnació de s'Autoritat Suprema que St. Pere va rebre des mateix Deu damunt tots es fiis d'Adam, damunt tota s'Humanitat; s'impressió que fa trobar-se davant el Vicari de Deu, davant s'Autoritat més alta del cel i la terra, en treure s'Autoritat incomunicable del mateix Deu, Pare, Fill i Esperit Sant,

davant sa mateixa Autoritat de Deu confiada an aquell veiet august i venerabilíssim que un té davant, aquell mateix an-e qui Deu entregà ses claus del cel, que ell hi obri i negú tanca, que ell hi tanca i negú obri.

Això era Pio X, això és estat cada un des docents xeixanta tres papes que hi haguts de St. Pere ensà dins l'Esglesia de Deu; això seràn tots es que hi haurà fins que el mon sia mon. Perque totes ses altres dinasties de emperadors, reis i sobirans terrenals passaràn, s'esveiràn come bambolles de sabó; ara sa dinastia des Papes no passarà, no s'esveirà, subsistirà, se mantindrà sempre an es seu apogeu fins que Deu Fill davall a judicar los vius i los morts, per donar a tothom el cel o l'infern segons sien estades ses obres de cada qual.

¡El Papa Pío X! ¡sí que mos hi donam per sortats d'haver-li pogut rendir dues vegades es nostro homenatge d'admiració, sumisió, veneració i obediencia de lo més íntim de la nostra ànima!

¡El Papa Pío X! ¡es suprem Jerarca de tota l'Esglesia! ¡es Pare, es Mestre, es Pastor de tots es pobles, tribus i llengos de la terra, posat per Deu en lloc del Bon Jesús damunt la terra per salvar el mon!

¡El Papa Pío X! ¡restaurador de totes ses coses en Cristo! ¡martell de tots ets errors i heregies! ¡martell des *modernisme* i des *lliberalisme*! ¡renovador de sa vida cristiana primitiva, eminentment eucarística! ¡restaurador de la sagrada Lliturgia i de sa seua augusta veu, el cant gregorià, que ablama d'amor de Deu es cors i enlaira ets enteniments, i les fa volar cap amunt cap amunt fins an el cel!

¡El Papa Pío X! ¡gran depurador i impulsor d'ets estudis teològics, filosòfics, canònics i bíblics en tots es seus ordes, rams, derivacions i aplicacions a tots ets aspectes i estaments de sa vida cristiana!

Sí, el Papa Pío X mos ha deixats per volar a Deu! ¡Ha pres el vol cap al cel! ¡Sí, és segur que hi volà cap dret! ¡Era un sant en vida! un sant! un sant!

Deu el mos ha pres! l'ha volgut per Ell! ha trobat que ja era hora de donar-li es premi infinit i etern de la santa gloria.

Es Deu que hu ha fet! Beneït sia el seu Sant Nom. Amèn.

Es nostro bon confrare de Barcelona *La Veu de Catalunya*, du una relació de ses coses principals que ha fetes Pío X durant ets onze anys i dies que ha retgida l'Esglesia. La volem posar aquí perque creim que serà des gust des nostros lectors i que'n porán prendre llum. Escoltau-ho:

La Tasca del Sant Pare difunt.

«L'activitat increïble de Pius X, que informava amb el seu esperit i la seva vida totes les obres i les coses de la Iglesia, es desenrotllà especialment en nombroses disposicions, la majoria de les quals fixaren orientacions i actituds.

«L'any 1903 dirigia a la Iglesia Universal l'encíclica *«E supremi apostolatus cathedra»*. Era al pujar al soli pontifici i exposava el seu ferm desigñi de *restaurar totes les coses en Cristo*.

—An el mateix any donà a llum dos *Motu proprio*: un sobre l'acció cristiana popular i l'altra és un recull i síntetisació de les doctrines pontificies sobre democracia cristiana. —El segón és un codi de la música religiosa, imponent la restaeració litúrgica en el cant d'iglesia. La eficacia d'aquest *Motu proprio* es notoria en l'universal expansionment del gregorianisme, abans sols conreuat pels selectes devots de l'escola de Solesmes.

«A l'any 1904, amb motiu de la commemoració secular del gran Papa Sant Gregori Magne, donà al món l'encíclica *Jucunda sane* —El mateix any donà la constitució *Commisum Nobis*, per la qual es condemna el *veto* en l'elec-

ció del Sum Pontific, reprovant tota ingerència dels Estats, ni que sigui en forma de simple desig, per apoiar i dificultar determinada designació.—Un decret constituïnt la *Comissió Bíblica*, fou donat també per la orientació de de la Iglesia Catòlica enfront del racionalisme bíblic. Les seves decisions i respostes autorisades als punts culminants de la controversia escripturària han sigut un adreçador eficaçíssim de les pruitges innovadores, que trenquen la tradició doctrinal.

«La obra capdal de l'any 1905 la constitueixen dues encíclics i un decret. L'encíclica *Acerbo nimis* sobre la ensenyansa de la *Doctrina Cristiana*, que ha impulsat vigorosament el moviment catequístic dins les obres catòliques d'apostolat, l'encíclica *Certum consilium* als Bisbes de Itàlia sobre l'acció catòlica. — El Decret donat aquest any fou de lo més trascendental del seu pontificat, el *Sancta Tridentina Synodus*, que així comença, es sobre la *Comunió diària* i sobre els immensos fruits que ha produït al mon amb l'aument centuplicat de devoció a la Santíssima Eucaristia i senyala el terme de tot deixant de jansenisme en la pietat, determinant un formidable acreixement de vida eucarística en els fidels que serà d'imponderable transcendència per la restauració espiritual del món.

«En el 1906 va donar l'encíclica sobre Sant Joan Crisòstom amb motiu del seu centenari.

«A l'any 1907 donà Pius X el Decret *Lamentabili, syllabus* de 65 proposicions que resumeixen totes les doctrines del *modernisme* proscriptes per la Iglesia, i la trascendentalíssima encíclica *Pascendi* sobre els errors del *modernisme*. Sens dubte és el punt màxim de l'acció pontifical de Pius X. La crisi intel·lectual que suscitaven les diverses corrents del *modernisme* fou imponent. Es pot dir que arreu en els escriptors religiosos se notava una influència, s'hi trobava un deixant dels problemes inquietants que de manera confosa plantejava aquesta perillosa alenada de modernitat. La ciencia catòlica passava per un dels perills més formidables, era sa base tradicional i sa llei eterna lo que se desllorigava. Pius X, al fer sorgir en cos orgànic i sistema coherent les heretgies espargides i les corrents infiltrades per tot, feu tornar el seny als qui vacil·laven, destrià la veritat de tota falça apariència i tornà les aigües a son camí. La ciencia catòlica quedà salvada i de nou ha pujat, seguint sa magnífica creixensa, desfent-se de tota barreja perturbadora. Mal-grat les fortes caigudes que ha imposades l'afermar-se la norma puríssima de la ortodòxia, bé's pot dir que aquesta crisi intel·lectual, resolta per l'acció doctrinal i disciplinària de Pius X, ha fet veure la potent vitalitat de la ciencia regida per la direcció indefectible da la Iglesia. Aqueix gran dolor del Pontific haurà estat també una de ses més altes glories.—Donà el mateix any 1907 el Decret *Ne temere* establint la nova legislació canònica sobre el matrimoni. Es el primer pas vers la codificació del Dret eclesiàstic, un dels primers anhels i direccions del Pontific.

«Any 1908.—Importantíssima constitució apostòlica *Sapientis consilio* que determina la nova organització de la Curia Romana. Es el pas més decisiu envers la codificació del dret canònic, la que no reforma un aspecte isolat de la disciplina, com els decrets *Ne Temere, Sacra Tridentina Synodus, Ut debita*, sinó que constitueix de bell nou la base amplíssima damunt la qual s'apoiarà la obra futura, i capacita l'instrument apte que haurà d'aplicar, interpretar i desenrotllar la nova legislació canònica, o sia les Congregacions, Tribunals i Oficis de la Curia Romana.

«Any 1910.—Encíclica en el Centenari de Sant Carles Borromeu. Es una magnífica apologia del *reformisme* in-

cessant de la Iglesia, contrastant amb la falsa *Reforma* del segle XVI i el *reformisme modernista*. Promogué una forta excitació entre els protestants. Aquesta Encíclica i les del Centenari de Sant Gregori Magne, Sant Joan Crisòstom i Sant Anselm constitueixen una bellíssima exemplaritat de l'acció pontifical de Pius X, inspirada en la forta personalitat d'aquells Sants representatius de grans moments històrics de la Iglesia.—Decret *Quam singulari* sobre la comunió dels infants als set anys. Veus-aquí un altra gloria admirable de Pius X. El moviment eucarístic, iniciat amb la permissió de la comunió diària, pren aquí la seva significació més completa. S'es refermada i restaurada la primitiva disciplina de l'Esglesia, la qual aixís queda intensament enfortida per aquesta formació cristiana de sacramental eficàcia que de bona hora rebràn sos fills. Un formidable acreixement espiritual és el fruit d'aquest hermosíssim renovellar-se el sentit genuí de la litúrgia catòlica en tots sos aspectes i derivacions.—Ademés tengué lloc aquest any la fundació de l'*Institut Bíblic* que és la importantíssima institució per la ciencia eclesiàstica que demostra com Pius X curava d'impulsar la investigació i la cultura escripturística, paral·lelament a la seva obra ordenadora de les tendències perilloses i exagerades.—Carta als Bisbes Francescos sobre *Le Sillon*, vigorosa condemnació de l'idealisme esbojarrat i perdedor de la democràcia, i admirable adreçament i utilització de la generosa, encara que desviada, activitat dels seguidors de Marc Sagnier, que fou rectificada humilment a l'acte de la condemnació, donant un altíssim exemple al mon.

«L'any 1911 publicà l'encíclica *Jam dudum* contra l'inicua llei de *Separació de l'Iglesia i l'Estat* a Portugal.

«El 1912 una altra reforma fou plantejada i resolta en la Constitució apostòlica *Divino affatu* sobre la nova ordenació del *Psalteri* en l'*Ofici divi*. Es una de les majors glories d'aquest Pontific haver donat aquest pas en la Reforma litúrgica, que de segles havia sigut estudiada i anhelada, sobre tot pel gran Benet XIV. Respòn aquest retorn a les més pures, tradicions eclesiàstiques, a l'intensíssim moviment litúrgic d'avui dia, del qual ne restarà en l'història Pius X com son més gran impulsador.—També és d'aquest any l'encíclica «*Lacrimabili statu Indorum*» per fomentar el millorament dels indis de l'Amèrica Llatina, i l'encíclica als Bisbes de Alemanya *Singulari quadam*. Amb ella se termina la tan discutida qüestió sobre la confessionalitat de les obres socials catòliques, que havia agitada fortament les corrents sociològiques, dites *Escola de Berlin* i *Escola de Colonia*. La direcció enèrgica de Pius X, constatada en diversíssimes ocasions, vers la ferma confessió catòlica de tota acció social, constitueix un dels trets característics de la seva missió en l'aspecte d'organització pública dels catòlics en la vida moderna.

«A part de tota l'admirable obra que lleugerament hem anat recordant, endresada tota ella a tota l'Iglesia, tres importantíssims documents donà en son Pontificat Pius X com a direcció dels catòlics espanyols, que devem remarcar, car ells son la condemna preciosa i clara de totes les velles polèmiques que esterilitzaren la forsa de l'actuació llur.

«El 1905, la carta *Inter catholicos Hispaniae* fixà el veritable sentit de la doctrina del «mal menor tot» terminant la discussió haguda entre dues importantíssimes publicacions espanyoles, científica la una i política l'altra.

«El 1909 donà les trascendentals *Instruccions als catòlics espanyols*, només donades al *Siglo Futuro*, els amics del qual les reberen del Papa com programa de l'acció catòlica en

consonància amb les orientacions pontificies.

«El 1911, les *Normes Pontificies*, que son l'orientació precisa i rigorosa dels catòlics espanyols en la vida pública. Es la solució definitiva de tots els duptes i polèmiques hagudes a Espanya els últims 25 anys, que tant han malanat la actuació catòlica. Per aquest sol document seria Pius X digne de l'agraïment etern dels espanyols, que d'ell han rebut lo codi de la seua veritable actuació.

«Això és en sustancia lo més important i trascendental del gloriós pontificat del Papa Pius X, la sentedat i profitosíssima tasca del qual l'han posat a la llista dels Papes preeminents».

Un niu de terrola

Això era un serverí que un dia que se trobava a Ciutat per feines, com les haguè enlestides totes, ja li ha envelat cap a So'n Servera amb so cavall d'En Cama i sa mula d'En Taló; i de d'allà amb ses mans adarrera, una dins s'altra, i una mica acalat de tanta de feina com havia feta desde que trepitjava terra.

Camina caminaràs, sempre amb ses mans adarrera, passa Algaire, passa Montuiri, passa Vilafranca; i, com va esser a Manacor, se tem de que tenia cosa dins ses mans. S'ho mira, i hi va tenir un niu de terrola, amb sis ous.

I ¿que fa ell? Se torna posar ses mans adarrera com primer; i de d'allà cap a St. Llorens i de St. Llorens cap a So'n Servera.

Que me'n direu? Ell com va esser a So'n Servera, mira com se trobava es niu que duia dins ses mans, i ja no hi va haver sis ous, sino sis terroletes que feien *piu piu*.

I encara hu duen fer, si no se son aturades.

I qui no hu creu, que hu vaja a cercar.

AINONS

Sequedat

Passa un any que no cau pluja, l'aujup públic està sec, si abans de granar l'espiga foc del sol la consumeix.

Han taxat als veïns l'aigua que dels pous se pot haver; ja l'Ermite, ab creu alsada, van clamant a Deu mercè.

¡Qué es de trist contar les hores perillant morir de set!... Així pert mon cor, la vida Des que l'amor no'l nodreix

1879

B. FERRÀ

Amor de Patria

Quant les vo'gudes montanyes deixava'l pobre catiu, plorant cullí d'una penya un brot de romani.

Passà terres i fortunes, però resant cada nit, besava'l pobre, besava un brot de romani.

Un dia d'hivern, les ones tregueren un mort ¡ay trist!... estret en la mà tenia un brot sec de romani.

MIQUEL COSTA I LLOBERA

1 Ho conten a Manacor

†

El Rdm. Pare General de la Companyia de Jesús.

El Rdm. P. Francesc Xavier Wernz nasqué a Rottweil (Wurtemberg) dia 4 desembre de 1842, entrà a la Companyia de Jesús l'any 1857, estudià a Gorhem, Friedichburg i Aachen, serví a hospitals es ferits de sa guerra franca-prussiana l'any 1870. pren missa l'any 1871, amplià sos estudis a Hol'landa i Inglaterra, dedicant-se especialment an el Dret Canònic i comensant a escriure sa seua gran obra sobre tal ciencia, l'any 1882 l'envià a ensenyar-ne a l'Universitat Gregoriana de Roma, i n'hi ensenyà fins l'any 1906 que l'ellegiren Preposit General de la Companyia. Tots els reverents preveres mallorquins que cursaren an aquella l'Universitat entre l'any 1882 i 1906 foren deixebles del P. Wernz i admiradors des seu talent extraordinari. Noltros antany a Roma, això és, ja Frascati, tenguérem la bona sort de poder-li rendir s'homenatge des nostro respecte, entusiasme i veneració, conversant una estona amb ell. Poc mos ho pensàvem que dins dever d'un any ja fos mort. Idò sí, unes dues hores abans d'expirar el Papa, expirà ell en la Pau del Senyor.

¡Que el Bon Jesús l'haja trobat en estament de gracia! i si encara estigués entretengut an el Purgatori ¡que el trega i l'admeta a l'etern descans de la santa gloria, a on tots el vegem! Amèn!

Enviem an els Reverents Pares Jesuïtes de Mallorca i fora-Mallorca es nostro condol més coral per aqueixa perdua amb que Deu les ha visitats. Deu les do consol i molts d'anys de vida per pregar p'el mort, per qui *llesca la llum perpetua*. Amèn.

Secció local

D. Pere Tomás i Socies, menescal novell, mos fa a sebre que acaba d'obrir a Lluchmajor una *Clínica Veterinaria* que treu portal an es carrer de Sa-Vall i an es de Bones-Aires, a on s'ofereix an el públic. Deu li don molts de parroquians i bona sort en tot.

Dijous de s'altra setmana feu una barrumbada forta d'aigo, vent, trons i llamps; seregaià a molts de punts, tomà una psrtida de molins, pero no hi ha hagué cap persona nafrada, gracies a Deu.

Sa noticia de sa mort del Papa causà gran impressió dins Manacor; tothom en parlava i s'hi feren molts de comentaris, tots favorables an es mort.

Dilluns posaren cortines negres an es portal de la Parroquia còme dol pel Papa, i tocaren de mort a les cinc des capvespre; lo mateix feren dimars, i dimegres a les deu digueren un ofici molt solemne en sufragi de Sa Sentedad Pío X. Hi assistiren totes ses Autoritats d'aquesta vila i molta d'atra gent.

Amb tot i haver plogut la setmana passada, torna fer una calorota ben mala de suportar.

Ses figues estàn a la plena; son molt grosses enguany; fan mengera de ver.

Tipo-lit. de Amengual y Muntaner